

dämeen. Hän nousi hitaasti seisalleen, ja hän tunsi ruumiinsa kylmenevän omituisesta tunteesta — niinkuin se olisi ollut hänen elämänsä suurin hetki. Säkenöivän silmin tuijotti hän hetkisen Brutusta ja lausui sitten hitaasti, ääntään hiljentäen:

— En. Sillä jos tahdon, voin kymmenen toverin avulla tunnin kuluessa hävittää tämän kaupungin maan sille.

Antonius seisoi yhä liikkumattomana paikallaan, entistä kalpeampana ja pitempänä: hän muisti taas veljensä lopun, näki taas tuon uhkaavan, taivasta kohti kohotetun nyrkin, pikkuveljen verisen suun — ihmettelevän katseen —

Marcuksen mielestä näytti Antonius profetaalta, kun hän lausui nuo kauheat sanat. Hänen mustat silmänsä näyttivät entisestäänkin suurenevan, niiden katse lumsosi heidät salaperäisellä voimalla. Joku kysyi kuiskaten:

— Miten, onko se mahdollista?

— Kaikki on niinkuin sanoin. Minulla on siihen keino — puhui Antonius. — Toistakymmentä vuotta olen sentähden yhtämättä työtä tehnyt. Mutta vaikka se olisi kestänyt kaksi kertaa kauemmin, ei olisi väliä! — Hän katsahti tovereihinsa loistavien silmien, puhuen varmasti ja voitonriemuisesti:

— Sillä estämme nyt sodan. Ellemme voi sitä estää inhimillisin keinoin — niin me estämme sen sodan keinoilla!

Hänen äänensä muuttui miltei kaukukseksi, mutta kun hän ojensi pitkät käsivartensa, ikäänkuin syleilläkseen heitä kaikkia, tuntui tuo ääni värisyttävän heitä sähkövirran tavoin:

— Veljeni, veljeni... meillä on nyt ase — ja tyrannit vapisevat, jos me siihen tartumme!

Kaikki tuijottivat Antoniuksen kun huumaantuneina, voimatta lausua sanaakaan.

Antonius otti hitaasti povitaskustaan mustan kotelon, aukaisi sen varovasti — ja samettipehmyksen syvennyksessä oli pitkulainen, suuren oman kokoinen kellertävä pallo. Hän otti sen pitkien, valkoisten sormiensa väliin ja asteli Brutuksen luokse hymyillen outoa, hirvittävää hymyä, jatkoi hä: yhtä hillitysti:

— Sinä tahdot nähdä minun keksintöni ennen kuolemaasi. Katso nyt siis. — Tämä pallo on näin pieni, mutta jos pudotan sen esimerkiksi tältä korkeudelta sementtilattiaan — niin muutaman sekuntin kuluttua ei sinua enää ole, ei meitä, ei tätä kuusikerroksista rakennusta — eikä lähitaloja.

Huoneeseen tuli painostava hiljaisuus — niinkuin olisi joku juuri kuollut ja kaikki katsoisivat kylmenevää ruumista, odottaen vielä kerran näkevänsä jonkun elonmerkin. — Kuului vain lyhyttä hengitystä, ja joku pyyhkäisi hiekkä otsaltaan. — Äskeisen pilkkaajan kasvoissa kuvastui epämääräinen pelko, tuska ja häpeä; hän katsahti kerran ympärilleen aivan kuin paktukseen. Vihdoin sosialisti kysyi käheästi:

— Onko se todellakin mahdollista?

— Se on mahdollista. Minä olen varma siitä, että räjähdysainekysymys on nyt kehitetty huippuunsa. Tämän pallon hävitysvoima on sama kuin suuren mörssäripommin. Mutta tärkein ominaisuus on kuitenkin siinä, että se räjähtää suunnattomana liekipatsaana, syyttämisen samassa lähistöltään kaiken palamaan! —

Kun Antonius oli istunut paikalleen, kysyi joku kiihkeästi:

— Minkälainen on suunnitelmasi?

— Tahtovatk kaikki sen kuulla? — Tahdomme! — vastasivat kaikki. — Mutta onko se tarpeen...? — kysyi se suurikasvuinen nuori mies ympäröiden.

— Niin se on totta — sanoi Antonius muistaen. — Minä sanoin tietäväni, ettei Brutus ole provokaattori. Ja minä tiedän senkin, ettei kenestäkään teistä koskaan tule petturiä! Minä näen, että te ihmettelette sanojani, sentähden kerron mistä sen tiedän.

Hän vaikeni hetkeksi, ja kaikki tuijottivat tuohon omituiseen mieheen niinkuin näkisivät hänet ensikerran.

— Maailmassa on vain yksi voima, yksi tunne, joka voi erottamattomasti sitoa ihmiset — alkoi hän tyyneesti. — Lukemattomat narrit ovat huutaneet, että se olisi rakkaus — mutta se on suuri valhe. Rakkaus voi yhdistää vain kaksi — vaikka sekin on kovin epävarmaa: jonakin päivänä sammuu rakkaus, ja silloin on sinulla petturi vierelläsi. — Mutta viha — yksinään yhdistää kuolemaan asti! Ja minä tunnen teidät jokaisen — kaikesta olen ottanut selvän. —

— Mitä sinä sillä tarkoitat? — kuului pöydän alapäästä tukehtunut ääni. Hän siirsi katseensa miehestä toiseen, puhuen hitaasti ja läpitunkevasti: — Missä onkaan sinun isäsi? Eikö hänet ammuttu viime vuonna? Eikö niin? — Ja sinun veljesi? — kai vielä muistat että hänet on hirtetty? — Entä sinä, joka puhut oikeudesta ja puolustat naisia — oletko unohtanut nuoren siskosi, joka kuoli salaperäisesti kaukaisessa karkoituspaiassa? Ja sinä pikku Julius, joka minua syytit pelkuriksi — voitko löytää äitisi haudan? —

Hänen äänensä väräsi hiukan nähdessään miten viimeainut suuret siniset silmät, joissa vielä oli lapsellisen avoin katse, laajenivat kauhuista ja tuskasta. Hän pysähtyi hetkeksi ja sitten lausui entistä hitaammin: — Entä sinä, Brutus, joka minua äskettäin pilkkasit — muisteletko vielä usein morsiantiasi? —

Brutus syöksyi seisalleen, hänen kasvonsa muuttuivat kuolonkalpeiksi, ja käheästi voihkaisten tarttui hän vapisevin käsin päähänsä. Ja nuorukainen, jota oli Juliuksiksi mainittu, kurtui käsiensä varaan ja alkoi rajusti nyyhkyttää.

Mutta Antonius jatkoi yhä, ja jokainen, johon noiden mustien silmien läpitunkeva katse sattui, hätkähti kuin olisi hänen ihoonsa syönnetty terävä veitsi: nuo muutamit sanat loihittivat heidän eteensä taas jonkun kauhean näyn, jonka he satoja kertoja olivat nähneet, kokonaisen tuskallisen historian. —

Monet tuijottivat häneen kauhistuneina: aivan kuin olisivat nähneet jumalan tahi perkeleen, joka tietää kaikki, jonka kädessä on kaikki. — Monet pöydällä olevat kädet puristuivat suonenvendontapaisesti nyrkkiin, kuulivat miltei läähättävää hengitystä, ja hampaat kiristyivät narskahtaen yhteen, aivan kuin haavoittuneitten, joille nukkuttamatta tehdään tuskallinen leikkaus. — Sillä nuo muistot olivat äälimättömiä — monesta tuntui siltä, kun olisi hiukan parantuneita haavoja raa'asti revitty auki. —

— Niin toverit — jatkoi Antonius hetken vaitiolon jälkeen — tähän pääkomiteaan ei ole otettu ainoatakaan joka ei olisi saanut jotain parantumatonta haavaa militarismi-hirviön syntistä — ei ketään. Ymmärrätkö nyt ettemme koskaan petä toisiamme —

vaikka kuinka riiteleisimme. Sinäkin Brutus loukkasit minut ja meitä useampia niin, että minua elämäni aikana — ole vielä koskaan niin loukattu — mutta sinäkään et minua koskaan pettä. Enkö puhu totta, Brutus?

Viimeisen lauseen sanoi Antonius hiljaisella, miltei hellällä äänellä — ja silloin tapahtui äkkiä jotain tavatonta. —

Brutus syöksähti seisalleen ja hänen koko ruumiinsa vapisi mielenliikutuksesta, kun hän nopeasti asteli Antoniuksen oteon, puristaen hänen käsiään sammaltaen tukehtuneesti:

— Anna minulle... anteeksi, vaikka minä... —

Hän ei voinutkaan sanoa enempää, tuntui aivan kuin hänen kurkkunsa olisi tukkeutunut, hänen hartiansa hyykyivät äänettömästi nyyhkytyksestä ja vihdoin hän nojautui Antoniuksen rintaan voimatta sanoa mitään. Ja Antonius lausui hiljaa liikuttettuna:

— Veljeni... rakas veljeni... Minä olen jo kaikki, unohtanut — sillä sinäkin olet onneton. —

— Veli, minä olen ollut typerä... en ole ymmärtänyt — puhui Brutus tukahdetun nyyhkytyksen lomassa. — Mutta tästä lähtien teen kaikessa niinkuin sinä tahdot!

Nuori aliluonnantikin nousi seisomaan, hän piti toista kättään silmänsä edessä ja rykäisi raskaasti kuin tukehtumaisillaan joka sanan välillä:

— Kuinka minäkään voin koskaan enää... silmiäni näyttää... kun olen puhunut... niin tyhmästi... ja... —

Antonius kääntyi häneen ja sanoi värähtäen:

— Veliparka... niin! Minulla on ollut sellainen veli kuin sinä — hän joutui hirmuvallan uhriksi vielä nuorempana kuin sinä nyt olet... Tästä lähtien olet sinä minun kadonnut veljeni... jonka jälleen olen löytänyt. — Nuorukainen poistui paikaltaan, ja Marcus näki miten hän lyhyesti pimeään nurkkaan, itkien hiljaa, katkegarsti — niinkuin pieni orpo, joka vieraassa paikassa poistuu yksinäisyyteen itkemään äskettäin kadotettua äitiään. —

— Veljeni. Minä lupaan kaikessa tehdä niinkuin sinä tahdot! — vakuutti Brutus tulisesti.

Tämä oli useimmille sellainen päivä, etteivät he koskaan olleet kokeneet sellaista. Tavaton, suurenmoinen keksintö oli aivan huomannut heidät; siten omittuinen paljastus, joka palautti hidän mieleensä tuskallisen entisyyden. Viha, tuska, suru, kostonhimo, villi voitonriemu ja valtava, ennen tuntematon innostus — lukemattomat tunteet myllersivät rajulla voimalla miehissä, liikuttaen ja hurmaten kuin väkevä viini. Tuo jalo toverillinen kohtaus liikkui yhä enemmän heidän hermostuneita mieliään; jokaisen silmät olivat kosteat, monet peittivät kädellään kasvonsa — mutta käsien takaa tipahteli pöydälle kyneleitä. Kuullessaan nyt Brutuksen kiihkeän, innostuneen lupauksen, huudahtivat anarkistit ja monet muutkin aivan kuin yhdestä suusta:

— Niin teen minäkin!

— Minä lupaan myöskin sen.

— Nyt huomaan olleeni väärässä!

— Sinä olet mies!

— Tätä minä en unohda. —

Antonius puristi vielä nuoren miehen kättä ja kääntyi sitten tovereihinsa:

— Veljet! Jokainen teemme siten kun yhdessä päätämme. Eikö niin toverit?

— Oikein, oikein!

— Tietysti niin! Mutta sinä yn-

määrät paraiten! — Se on totta!

Silloin näkivät kaikki miten nuori, jättiäiskokoinen sotilas nousi ja meni Brutuksen luokse. Hän ei puhunut mitään, puristi vain toisen lujasti sylinsä. Ei Brutuskaan mitään sanonut, mutta kun he erotessaan katsoivat toisiaan silmiin, tunsi kumpikin, etteivät he koskaan olleet pitäneet toisistaan niin paljon kuin nyt.

Antonius hillitsi mielenliikutuksensa tahdonvoimallaan, istui paikalleen ja alkoi puhua:

— Toverit! Ehkä kerron minkälaisen menettelytavan olen ajatellut ehdottaa?

— Kerro, kerro! — kuului jännittyneitä kehoituksia.

— Työväki tietysti ensin julistaa suurlakon, mutta jolleivät ainakin puolet sotilaisista kieltäydy lähtemästä sotaan tai jos hallituksen joukot näyttävät pääsevän voitolle ja alkavat ampua työväkeä — silloin nousee seuraavana yönä kymmenkunta lentokoneita ilmaan ja muuttavat raunioiksi sen mahtavan linnoitusvyöhykkeen, joka ympäröi tätä kaupunkia. Nämä uudet Marcuksen keksimät koneet voivat ottaa kuormaa kaksi kertaa enemmän kuin entiset, mutta vaikei ottaisi mukaan enempää kuin 500 palloa konetta kohden, niin se merkitsee 500 mörssäripommin räjähdysvoimaa — ja lisäksi tulta, jonka kuumuudessa sulaa rautakin. On siis varma, että niin maanpäälliset kuin maanalaisten varustukset tuhoutuvat. Seuraavana aamuna ilmestyy lyhyt julistus, jossa käsketään peruuttamaan sodan julistus — ja sanotaan seuraukset, ellei totella. —

Kaikki olivat miltei henkeä pidättäen kuunnelleet Antoniuksen selostusta, mutta nyt tykistöluottantti Augustus sanoi pettymyksen ja pelästyksen vallassa:

— Mutta lentokoneethan voidaan ampua nykykaikisilla koneitykeillä — ja jos räjähtää sellainen kauhea määrä. —

Ajatus oli niin kauhea, ettei hän uskaltanut jatkaa. Mutta Antonius sanoi nytkin yhtä tyyneesti:

— Ei ammuta.

Joka taholta kuului kiihkeitä hillityjä kuiskauksia:

— Mitä sanot?

— Selitä pian. —

— Millä sen estää? —

Antonius naputti kerran pöytään pitkällä, aivan kuin luisella sormellaan, ja silmänräpäyksessä tuli kuoleman hiljaisuus. Sitten hän jatkoi järkähtämättömän tyyneesti:

— Minun ystäväni, joka tänään ensikerran on kokouksessamme, on aivan äskettäin tehnyt sellaisen keksinnön, ettei lentokoneita voi ilmassa pimeän aikana nähdä. Kun vain vähänkin hämärtaa — voi koneen muuttua näkymättömäksi.

Kuului hämmästyneitä ja innostuneita huudahduksia, ja kaikki katseet kääntyivät Marcukseen, joka punastui tuosta huomiosta. Muutamat nousivat, menivät hänen luokseen ja puristivat hänen käsiään. Ja niin epätavallinen oli tämä yö, että monet jokat taukoamattoman vainon ja kärsimysten alaisina olivat muuttuneet sulkeutuneiksi ja juroiksi — nyt liikuttuneen vallassa syleilivät tuota nuorta miestä, jonka ensikerran näkivät. —

— Tule tänne minun paikalleni, veli! — huudahti lämpimästi eräs nuori laivastupseeri ja tarttui Marcuksen käsivarteen, istuttaen hänet omalle tuolilleen. — Minä en voikaan nyt istua, minun täytyy hiukan kävellä. —